

Xavier Flores

Els crèdits van apareixent –acompanyats d'una intimista i càlida música– i tenen com a fons uns dibuixos acolorits inequívocament infantils. Els noms dels actors es correspondran amb els personatges de la pel·lícula... Isabel, Ana, Teresa, Fernando. Amb el penúltim dibuix –un ingenu rellotge de butxaca de l'època dels nostres padris– apareix el

nom del director. Després un darrer dibuix, amb un subtítol a baix “*érase una vez...*”. Un zoom –o un **t r à v e l i n g f r o n t a l** brus– s'en camina cap a la imatge, que enllaça amb la imat-

ge real d'un camió entrant a un poble.

Un altre subtítol ens indica l'època i localització “*en algún lugar de la meseta castellana 1940*”, curiosament l'any de naixement del director. Una panoràmica ens descobreix l'entrada del camió a un poble, el jou i les fletxes emmarquen el seu nom: Holluelos. D'entre els dos carrers que es veuen a l'entrada, el camió tria el de la dreta per anar a l'interior del poble. En el següent pla, un nígul de nins cobreix la part posterior del camió, on diversos homes apareixen traslladant qualche material. Els nins, envoltant un home més voluminós, escolten les seves explicacions, que els informa amb mal dissimulada exageració que ha duit la pel·lícula més fantàstica que mai es pugui veure.

Tercer pla. Una dona amb un cornetí pregona al poble la projecció d'una pel·lícula... els adults una pesseta, els nins dos rals.

Els plans següents són ja interiors, en els quals contemplam el tràgic de

molta de gent entrant a un gran local presidit per una gran pantalla més o manco blanca, diversos individus manipulen un vell projector, gent de tota classe s'afanyen a cercar un lloc idoni: alguns duen el seu seient, uns altres duen un braser. Abans que no s'apagui la darrera bombeta, veim també dues nines assegudes en terra que miren expectants cap a la pantalla. Ara només queda la llum dèbil de qualche cigarreta i el raig de llum que surt del projector. La càmera recull ara el que es veu a la pantalla –convenientment rectificat el quadre pel projeccionista–: d'entre unes majestuosos cortines apareix un elegant personatge que se situa en el centre de la pantalla i s'adreça a l'espectador. L'home ens avisa de la pel·lícula que veurem –“la història del Dr. Frankenstein”– i acaba la petita introducció amb l'advertiment que “*no nos la tomemos demasiado en serio.*”

Aquest és el començament, més o manco, del primer llargmetratge de Víctor Erice, rodat l'any 1973. ■

Adèu, principis

Emili Gené

Segons els mestres i la tradició, una bona pel·lícula ha de complir un grapat de condicions, com per exemple que el principi deixi l'espectador aferrat a la seva butaca; crec que era Hitchcock qui deia que si una pel·lícula no conseguia que l'espectador quedàs clavat al seu seient els primers cinc minuts, el fracàs ja era irreversible. Però aquest director pertanyé a una època on es veia bé fins i tot que els homes madurs fossin miranines; el feminisme estava en panyals i la televisió encara no havia fet estralls.

Vull dir que el cine era un espectacle seriós que s'havia guanyat a pols el seu prestigi després d'inversions multimilionàries durant dècades, i construir sales aptes per un consum ritua-

litzat que esdevingué un acte iniciàtic, celebrat dins una foscor que només era traspasada per la màgia enlluernadora que es projectava des de (i cap a) la pantalla. L'espectador era un element passiu d'aquesta mena de missa laica, i el director era l'oficiant virtual d'un acte carregat de solemnitat.

Però arribà la tele, el vídeo i les productores japoneses. El cine ja no és foscor catàrtica perquè el comandament a distància, les crispetes i l'acceleració adolescent no deixen espai per cap altre litúrgia que no sigui la de l'estètica del videoclip. Tot i això, hi ha coses que no han canviat gaire: els finals continuen sent tancats, per exemple, com si qualsevol narració de masses hagués d'assumir la funció didàctica de fer el món més lògic, comprensible i just (sic). Però els principis d'ara tenen

poc a veure amb els de l'època daurada de les sales romàntiques; han deixat de tenir aquell tractament reverencial per acostar-se a les pautes actuals de relació, on les presentacions formals semblen antiquades.

Les pel·lícules ara no comencen, continuen. Les introduccions sobren perquè l'espectador està ocupat encençant la bossa de patates i perquè el consum videogràfic (principal destinatari del mercat) és sempre ple de mil estímuls casolans. La narració no comença quan comença la cinta per tal de donar temps a l'espectador, i dedica les primers minuts a passejar la càmera per llocs familiars. L'argument, la pel·lícula, no comença fins que els nins (principals destinataris del mercat), com passa a les classes, decideixen fer silenci. ■